

Informacja dotycząca przyczyn negatywnej oceny merytorycznej projektów

Niniejszą informację przygotowali pracownicy Departamentu Programów Regionalnych UMWL na podstawie uzasadnień ocen projektów złożonych w 3 przeprowadzonych dotychczas naborach dla Działania 1.1 Badania i Innowacje (ocen dokonali zewnątrzni eksperci).

Najczęstszym powodem negatywnej oceny merytorycznej jest niespełnienie przez projekt kryteriów **dopuszczających**, a w szczególności:

- kryteriów **horyzontalnych dopuszczających**:

1. Wykonalność projektu (w 2018 r. podzielono to kryterium na 2 kryteria – Wykonalność finansowa projektu i Potencjał inwestycyjny, kadrowy, organizacyjny i prawny Wnioskodawcy/Partnera)

W ramach kryterium należało stwierdzić, czy potencjał inwestycyjny wnioskodawcy jest wystarczający do zrealizowania inwestycji, czy przewidziano problemy w zarządzaniu, które mogą doprowadzić do niezrealizowania przedsięwzięcia, czy podano potencjalne sposoby ich rozwiązania, czy podmiot dysponuje potencjałem technicznym, organizacyjnym, finansowym, prawnym, pozwalającym zrealizować inwestycję, osiągnąć zakładane cele oraz utrzymać efekty realizacji projektu.

Przyczyną niespełnienia powyższego kryterium jest w większości brak niezbędnego potencjału finansowego. Negatywnie ocenieni Wnioskodawcy z reguły posiadają złą kondycję finansową: ujemną rentowność, wysoki poziom rotacji zarówno należności jak i zobowiązań oraz malejące przychody, nie wskazują finansowania całości projektu. Często deklarowane jest finansowanie z środków własnych z wygenerowanego zysku - z bieżącej działalności lub pożyczki wystarczającego na pokrycie tylko wkładu własnego w projekcie, natomiast Wnioskodawca jest zobowiązany wskazać finansowanie całości projektu, w tym finansowanie części objętej dotacją i podatku VAT. W niektórych przypadkach wykazywany jest tylko niewielki zysk lub nawet strata.

Natomiast w przypadku składania promes pożyczek właścicielskich lub pożyczek od innych osób fizycznych potwierdzających zabezpieczenie finansowania projektu, dodatkowo należy również uprawdopodobnić faktyczne posiadanie środków przez podmiot / osobę deklarującą udzielenie pożyczki, przez np. złożenie kopii jej zatwierdzonego sprawozdania finansowego lub – w przypadku osób fizycznych - kopii zeznania podatkowego (z potwierdzeniem wpływu do Urzędu Skarbowego) lub wyciągu z rachunku bankowego (wyciąg powinien pokazywać posiadanie środków w dłuższym okresie czasu - zaleca się minimum pół roku - a nie tylko w dniu sporządzenia wyciągu na potrzeby złożenia wniosku o dofinansowanie projektu). Ponadto przy wszelkich promesach kredytowych czy pożyczkowych należy również w Biznes Planie wskazać szczegóły dot. tego zobowiązania – oprocentowanie, prowizje, okres karencji, okres spłaty, co często jest pomijane przez Wnioskodawców.

Zdarzają się również sytuacje, w których projekty są niewykonalne technicznie i organizacyjnie. Deklarowana jest np. chęć zatrudnienia osób na stanowiskach typowo badawczych, jednak są to często osoby, które nie brały nigdy udziału w pracach B+R. Ponadto Wnioskodawcy często nie dysponują potencjałem technicznym

koniecznym do realizacji przedsięwzięcia. Nie planują rozbudowania potencjału poza ten już posiadany i wnoszony do projektu.

2. Trwałość projektu

Dotyczy tylko projektów typu II - *Inwestycje przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R*. Wnioskodawcy nie są w stanie spełnić obowiązku utrzymania inwestycji/projektu w ramach konieczności utrzymania wskaźników horyzontalnych dotyczących miejsc pracy w terminie 12 miesięcy liczonych od dnia osiągnięcia wartości docelowych wskaźników, z przyczyn finansowych i instytucjonalnych, ponieważ nie osiągają koniecznego udziału w rynku, m.in. w związku z nieprecyzyjnym ujęciem popytu. Dlatego też nie gwarantują uzyskania zakładanych przychodów i tym samym utrzymania zatrudnienia. Ponadto sytuacja finansowa (m.in. ujemny wynik finansowy) także nie gwarantuje sfinansowania nowych miejsc pracy ze środków przedsiębiorstwa przez wymagany okres.

3. Niezbędność planowanych wydatków

Celem kryterium jest ocena zasadności poniesienia konkretnych wydatków, należy wskazać czy wydatki zostały odpowiednio dobrane do planowanej inwestycji, czy są niezbędne do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów. Najczęstszym powodem negatywnej oceny ww. kryterium jest to, iż część wydatków przeznaczonych na wynagrodzenia jest zbędna wobec realizacji postawionych w projektach celów. Zbędne jest też często podwójne zaangażowanie tych samych specjalistów na poszczególnych stanowiskach w przewidzianym zakresie projektu. Zakresy zadań przypisanych poszczególnym osobom często są zbyt ogólnie opisane oraz pokrywają się – kilka osób zostaje przypisanych do realizacji tego samego zakresu czynności w tym samym czasie. Ponadto zdarza się, że skala zatrudnienia (zarówno w zakresie ilości jak i wymiarów etatów) prezentowana w dokumentacji jest niespotykana w projektach B+R – angażowane są całe działy B+R, co bywa próbą ich bieżącego utrzymania w firmie i sfinansowania wynagrodzeń osób, które niekoniecznie lub nie tylko zajmują się pracami związanymi z danym projektem.

Ponadto aby kryterium było spełnione należy opisać planowane do poniesienia wydatki wraz z podaniem uzasadnienia ich wysokości, zasadności ich ponoszenia, ich adekwatności w stosunku do założonych celów i zakresu projektu a także racjonalności i efektywności. Należy również wskazać wiarygodne źródło/źródła szacowania wysokości wydatków. Nienależyte opisanie wydatków powoduje, iż wnikliwa analiza co do ich niezbędności jest niemożliwa a kryterium jest wówczas niespełnione.

Często spotykanym błędem występującym we wnioskach jest brak przypisania wydatku do zadań projektu, co powoduje że taki wydatek nie ma uzasadnienia dla poniesienia go w trakcie realizacji projektu.

4. Zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn

W tym kryterium winno być zawarte uzasadnienie zarówno w przypadku możliwości realizacji działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn jak i w przypadku braku możliwości realizacji takich działań wraz z podaniem przyczyn braku ich realizacji. Wnioskodawca winien odnieść się do takich aspektów jak warunki rekrutacji tj. braku dyskryminacji w procesie rekrutacyjnym, jawności procesu, braku preferencji przy ocenie

pod względem kwalifikacji, wykształcenia, równości traktowania kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia, wynagrodzenia, szkolenia zawodowego, awansu, warunków pracy czy równych praw i obowiązków na tych samych stanowiskach.

Zatem również gdy projekt ma neutralny wpływ na zasadę równości szans kobiet i mężczyzn należy przedstawić szczegółowe informacje odnośnie tego, że Wnioskodawca w danym projekcie nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie spełnienia zasady równości, co bywa pomijane przez Wnioskodawców.

Tak rygorystyczne podejście do oceny tego kryterium wynika wprost z wymogów stawianych przez UE, które znalazły swoje odzwierciedlenie w *Wytycznych Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* z dnia 5 kwietnia 2018 r. Z dokumentu tego wynika m.in. że dopuszczalne jest uznanie neutralności projektu w stosunku do tej zasady o ile Wnioskodawca szczegółowo uzasadni i wykaże, że w danym projekcie nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie jej spełnienia a uzasadnienie to zostanie uznane przez instytucję oceniającą projekt za trafne i poprawne.

- kryteriów **specyficznych dopuszczających**:

1. Projekt dotyczy badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych albo eksperymentalnych prac rozwojowych - I TYP PROJEKTU

Negatywna ocena ww. kryterium spowodowana jest głównie nieprawidłowym podziałem na badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe w myśl art. 2 pkt 85 i pkt 86 Rozporządzenia Komisji UE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Zgodnie z w/w Rozporządzeniem „badania przemysłowe oznaczają badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług”. Punkt ciężkości jest tu położony i wielokrotnie w literaturze przedmiotu podkreślany na zdobywaniu „nowej” wiedzy, w odróżnieniu od definicji eksperymentalnych prac rozwojowych, która mówi o „zdobywaniu, łączeniu, kształtowaniu i wykorzystywaniu dostępnej aktualnej wiedzy i umiejętności (...) w celu opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług”, gdzie jak widać mowa jest o „wykorzystywaniu dostępnej aktualnej wiedzy”.

Przykładowo: wydatek przyporządkowany do badań przemysłowych dot. „Analizy wymagań technicznych i funkcjonalnych systemu i przygotowanie dokumentacji technicznej; przygotowanie scenariuszy testowych do testów nowej funkcjonalności, automatyzacja testów, przystosowanie systemu do odczytu nowych parametrów; stworzenie bazy danych kodów błędów; utworzenie raportu podsumowującego liczbę i rodzaj awarii; utworzenie alertów SMS / email” – nie są to prace związane ze „zdobywaniem nowej wiedzy”, tylko „łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnej wiedzy i umiejętności” czyli prace rozwojowe.

Najczęstszym błędem jaki pojawia się we wnioskach jest błędne przypisanie zadań do rodzaju badań – np. czynności rutynowe takie jak:

- pisanie raportów,
- przygotowanie scenariuszy testowych do testów,
- utworzenie alertów SMS,
- przygotowanie dokumentacji technicznej

są przypisywane do badań przemysłowych czy prac rozwojowych. Natomiast czynności takie nie są ani częścią badań przemysłowych ani prac rozwojowych - mają charakter zwykłych czynności rutynowych.

Ponadto zadania o charakterze rozwojowym przypisywane są do badań przemysłowych bez ich uzasadnienia. Uzasadnienie takie jest konieczne do tego aby móc ocenić, czy czynność/ zadanie zostało prawidłowo przypisane do badań.

Przykład: Zadanie *Adaptacja algorytmów weryfikacji tożsamości w urzędzeniu XYZ* – może mieć charakter zarówno badań przemysłowych jak i prac rozwojowych, to właśnie opis zadania wraz z uzasadnieniem decyduje do jakiego rodzaju badań zadanie można prawidłowo przypisać. Jeśli realizacja zadania wiąże się z wypracowaniem nowej wiedzy w kontekście nauki w ogóle to zadanie należy przypisać do badań przemysłowych. Natomiast jeśli nie zostanie wypracowana nowa wiedza, a jedynie dokonujemy zmian w zakresie już opracowanego algorytmu, to zadanie ma charakter prac rozwojowych.

Nieprawidłowy podział wynikać może też z celowego dążenia Wnioskodawcy do uzyskania wyższego poziomu dofinansowania wydatków, bowiem badania przemysłowe mają wyższy % poziom dofinansowania niż prace rozwojowe.

Zdarza się także, że na podstawie ogólnodostępnych informacji np. prasowych można wysnuć wniosek, że Wnioskodawca jest już na wyższym poziomie zaawansowania w opracowywaniu technologii, która jest przedmiotem projektu (na wyższym poziomie gotowości technologii) niż opisuje to w projekcie, zatem wykonywanie niektórych prac badawczych w projekcie to działania pozorowane mające na celu pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania działów B+R.

2. Innowacyjność

Wnioskodawcy w dokumentacji konkursowej wskazują np. że efektem realizowanego projektu będzie wprowadzenie na rynek innowacji produktowej. Jednak w rzeczywistości są to produkty szeroko dostępne na rynku, niewykazujące innowacyjności na poziomie regionu. Często brakuje szczegółowego opisu danej innowacji, Wnioskodawcy nie wskazują jednoznacznie co w opisywanym produkcie / usłudze jest innowacyjne tj. który element odróżnia je od dotychczas dostępnych (brak rzetelnej analizy konkurencji). *W konkursie z 2018 r. tylko w 1 projekcie eksperci stwierdzili, że kryterium to nie jest spełnione, obecnie spełnienie tego kryterium nie jest zatem większym problemem dla Wnioskodawców.*

3. Poziom gotowości technologii

Kryterium uznaje się za spełnione jeśli w projekcie zostanie osiągnięty IX poziom gotowości technologii, za który uznaje się: *sprawdzenie technologii w warunkach rzeczywistych odniosło zamierzony efekt*. Wskazuje to, że demonstrowana technologia jest już w ostatecznej formie i może zostać zaimplementowana w docelowym systemie. Między innymi dotyczy to wykorzystania opracowanych systemów w warunkach rzeczywistych.

Wnioskodawcy często nie zawierają w składanej dokumentacji dokładnych informacji o poziomie gotowości projektu przed rozpoczęciem jego realizacji lub zapisów uzasadniających, że efektem realizacji projektu faktycznie będzie osiągnięcie IX poziomu gotowości technologicznej i uzyskanie technologii gotowej do wdrożenia. Czasem efekt projektu zostaje błędnie określony jako IX poziom (np. przygotowanie dokumentacji prototypów, które jest elementem prac przedwdrożeniowych a nie badań).

4. Plan prac B+R

Ocenie podlega, czy projekt zawiera plan prac przedstawiający analizę rynkową, finansową planowanego projektu badawczo – rozwojowego. Powyższe kryterium w większości nie zostało spełnione z powodu braku planu prac B+R adekwatnego do zakresu realizowanego projektu. Wnioskodawcy informują o przeprowadzonej analizie rynku już istniejących produktów, lecz nie informują o analizie przeprowadzonej dla tworzonego nowego produktu. Wnioskodawcy nie planują wszystkich niezbędnych etapów projektu, nieprecyzyjnie opisują ewentualne ryzyka w kontekście zaplanowanych prac B+R w projekcie, brakuje dokładnego opisu metodyki, niedostatecznie opisują sposób ochrony praw własności intelektualnej (nie wiadomo co dokładnie i jakiej ochronie będzie podlegało), nie wiadomo jaki będzie podział praw własności intelektualnej wyników projektu pomiędzy Wnioskodawcą a podwykonawcą. Często też Wnioskodawcy nieprecyzyjnie określają efekt końcowy/kamień milowy każdego z etapów (a powinien to być łatwo mierzalny, precyzyjnie określony efekt projektu planowany do osiągnięcia na koniec każdego etapu) oraz nie opisują wpływu braku jego osiągnięcia na zasadność kontynuacji projektu.

Ponadto Wnioskodawcy często popełniają różnego rodzaju błędy/braki z powodu zwyczajnego niezapoznania się z Instrukcją wypełniania wniosku i innymi wymaganymi dokumentami znajdującymi się w paczkach konkursowych. Składane przez Wnioskodawców projekty nie zawierają wszystkich niezbędnych opisów potrzebnych do oceny wniosku.